

5. Гороневич И. -Исследование о сервитутах- // Издание второе. Александря. Типография Ф.Х. Райхельсона. 1904 г. стр. 15
6. Давид Р. -Основные правовые системы современности- // -М.: 1988 г. стр. 51
7. Дождев Д.В. -Римское частное право-// Учебник для вузов. Под ред. Члена-корреспондента Российской академии наук В.С. Нерсесянца. -М.: Изд. Группы ИНФРА М-Норма. 1996 г. стр. 406
8. Институции Юстиниана // Перевод Д. Расснера. Под редакцией Л.Л. Кафанова, В.А. Томсинова. -М.: Зерцало. 1998 г. стр. 97 - 98
9. Копилов А.В. -Ограниченные вещные права на землю в римском, русском дореволюционном и современном гражданском праве- // Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. -М.: 1998 г. стр. 17 -19
10. Покровский I.A. -История римского права- // -С.-Петербургъ. Издате Юридического книжного склада -Право-. 1913 г. стр. 343
11. Харитонов Е.О. -Рецепция римского частного права-// Одеса.: АО БАХВА. 1996 г. стр. 65
12. Хвостов В.М. -История римского права- // пособие къ лекціямъ. Пятое издание. -М.: Типография И.Д. Сытина 1910 г. стр.113
13. Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран. Древний мир и средние века. Т.1. // ред. Н.А. Крашенинникова. -М.: -НОРМА-. 2007 г. стр. 25
14. Цюра В.В. -Речові права на чуже майно- // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. К.: 2007 р. стр. 15
15. Чезаре Санфилиппо -Курс римского частного права. Учебник-// Под общей ред. Д.ю.н. Д.В. Дождева. -М.: Издательство БЕК. 2002 г. стр.193
16. Черниловский З.М. -Лекции по римскому частному праву- // -М.: -Юридическая литература-. 1991 г. стр.117

УДК 343.157.3

С. В. Степанов*

ПЕРЕДУМОВИ ПРАВА НА ПЕРЕГЛЯД СУДОВОГО АКТУ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

В статті систематизовано передумови об'єктивного, суб'єктивного і формального характеру для перегляду рішень господарського суду за нововиявленими обставинами. Автор аналізує окремі складові права на ініціювання даного виду перегляду, виявляє прогалини регулювання та пропонує шляхи їх усунення.

Ключові слова: господарський спір, господарюючий суб'єкт, об'єкт оскарження, суб'єкт оскарження, нововиявлені обставини.

Для того, щоб механізм перегляду рішень суду за нововиявленими обста-

винами запрацював, необхідна наявність низки передумов. Під передумовами перегляду розуміються попередні умови здійснення права на перегляд судового акту за нововиявленими обставинами.

Право на перегляд за нововиявленими обставинами - це надана законом можливість звернутися із заявою (поданням) на рішення суду про його перегляд. Відповідно до розділу XIII ГПК України до передумов для права на перегляд рішення за нововиявленими обставинами слід відносити:

- 1) наявність об'єкту оскарження - винесеного судом рішення, ухвали, постанови, що набрали законної сили;
- 2) наявність обставин, що мають істотне значення для справи і не могли бути відомі заявникові;
- 3) докази встановлення обставин, вказаних в п.2;
- 4) дотримання двомісячного строку з дати встановлення цих обставин для подачі заяви (подання) або відновлення цього строку у разі його пропуску;
- 5) належність суб'єкту оскарження до кола осіб, яким законом надано право подати заяву (подання);
- 6) дотримання форми і змісту заяви (подання);
- 7) дотримання порядку подачі заяви (подання), в т.ч. вірне визначення суду, в який її може бути подано;
- 8) наявність належного доказу сплати державного мита у встановленому порядку та розмірі;
- 9) наявність доказів надіслання копії заяви і доданих до неї документів іншим сторонам.

На нашу думку, серед вказаних умов доречно виділяти передумови об'єктивного, суб'єктивного і формального характеру. Причому відсутність хоча б однієї з цих умов тягне неможливість використання особою права на звернення до суду для перегляду справи.

Перші чотири передумови - об'єктивного характеру, п'ята - суб'єктивного характеру, всі інші - передумови формального характеру.

Розглянемо детальніше вказані умови.

Передумови об'єктивного характеру. Однією з основних об'єктивних передумов допустимості перегляду судового акта за нововиявленими обставинами є наявність об'єкта, з приводу якого подається заява (подання). Об'єктами перегляду виступають рішення, ухвали та постанови господарського суду, що не вступили в законну силу та містять у собі, на думку заявника несприятливі для нього наслідки вирішення спору.

Але не всі ухвали господарського суду можуть бути переглянуті, оскільки перегляд судових актів за нововиявленими обставинами є одним з видів оскарження і загальні положення про оскарження розповсюджуються й на нього. Зокрема, згідно положень ГПК України може бути оскаржено лише ухвали про:

- передачу справи за підсудністю з одного господарського суду до іншого господарського суду (ст. 17);
- вжиття запобіжних заходів, про відмову в задоволенні заяви про вжиття запобіжних заходів, а також про залишення без змін ухвали про вжиття запобіжних заходів або її зміну чи скасування (ст. 43^а);
- відмову у відновленні пропущеного строку (ст. 53 ГПК);
- відмову у прийнятті позовної заяви (ст. 62);

* аспірант кафедри адміністративного та господарського права ОНУ ім. І.І. Мечникова
© С. В. Степанов, 2008

- повернення позовної заяви (ст. 63);
- забезпечення позову (ст. 67);
- зупинення провадження (ст. 79);
- припинення провадження у справі (ст. 80);
- залишення позову без розгляду (ст. 81);
- додаткову ухвалу (ст. 88);
- окрему ухвалу (ст. 90).

При цьому слід зазначити, що перегляд судових актів за нововиявленими обставинами є особливою формою перегляду, тому представляється невірним вказане вище обмеження об'єкту перегляду. Дійсно, існують випадки, коли заборона оскаржити ухвалу господарського суду може привести до порушення права на судовий захист, тому доречним представляється окреме зазначення в ГПК України, що об'єктом перегляду за нововиявленими обставинами можуть бути будь-які рішення, ухвали та постанови.

Відповідно до п.1 ч.5 ст.113 ГПК України підставою для повернення заяви (подання) без розгляду є закінчення двомісячного строку для оскарження без його відновлення.

Витікання зазначених строків припиняє право осіб, що брали участь у справі, на подачу заяви чи подання, у результаті чого судові рішення набуває законної сили, стає остаточним і не підлягає вже оскарженню.

Господарський суд може визнати причину пропуску встановленого законом процесуального строку поважною і відновити його. Для цього заявник повинен подати клопотання, що може бути викладене в письмовій заяві чи в скарзі і заявляється одночасно з їх подачею. У клопотанні повинні бути зазначені причини пропуску строку на подачу заяви (подання).

При цьому, на нашу думку, невизначеність періоду, протягом якого можливо відновлення строку для оскарження, є недоліком чинного ГПК та знижує гарантії розумних строків судочинства, перешкоджаючи його затягуванню. Представляється доречним встановлення граничного строку на подання клопотання для відновлення строків на звернення по аналогії з апеляційним оскарженням в межах тримісячного строку з дня встановлення обставин, що стали підставою для перегляду судового акту.

Особа, що подає заяву, називається заявник. Противником заявника є відповідач по заяві (поданню). В даному виді провадження заявником може стати як позивач, так і відповідач, тобто той, хто оскаржив унаслідок незгоди з винесеним судом рішення у справі.

Необхідно звернути особливу увагу на те, що при перегляді судового акту за нововиявленими обставинами сторони повинні бути ті ж самі, що й при розгляді даної справи вперше. Заявник не може висувати вимоги до інших осіб, які не брали участь у справі раніше. Не має такого права і у відповідача.

Право заявника на порушення процедури перегляду є диспозитивним, вольовим, добровільним і не може бути обмежено іншими особами. Сторони у справі можуть вільно розпоряджатися своїм правом на оскарження. Вони можуть реалізувати це право або не скористатися ним. Особа, яка подала заяву (подання), повинна мати право відмовитися від неї. Але, на жаль, чинний ГПК прямо не передбачає такого права заявника, що представляється невірним.

Передумови суб'єктивного характеру. Відповідно до ст.113 судові рі-

шення господарського суду може бути переглянута за нововиявленими обставинами за заявою сторони, поданням прокурора. Тобто, суб'єктом даного виду перегляду є тільки позивач, відповідач по справі та прокурор.

Суб'єкти мають право на оскарження, якщо:

- 1) вони у справі мають певний юридичний інтерес, тобто вони не задоволені рішенням суду і мають намір відстоювати свої вимоги, а також якщо вони мають належні докази для цього;
- 2) вони володіють процесуальною дієздатністю.

Визначаючи сторони як суб'єкти права на оскарження, слід зазначити, що закон не пов'язує це право з фактичною участю при розгляді справи у господарському суді. Відповідно до чинного господарського процесуального законодавства участь сторін у засіданні господарського суду є їх правом, але не обов'язком (ст.22 ГПК України).

Незважаючи на те, що ст.113 ГПК України суб'єктами ініціювання перегляду за нововиявленими обставинами називає тільки сторони, має певне значення тлумачення даної статті щодо інституту процесуального правонаступництва і правонаступництва сторін як суб'єктів оскарження. У п. 1.4 роз'яснення президії Вищого арбітражного суду України від 18 вересня 1997 р. № 02-5/289 «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України» вказується, що згідно зі ст.25 ГПК у разі вибуття однієї із сторін у спірному або встановленому рішенням господарського суду правовідношення внаслідок реорганізації юридичної особи господарський суд здійснює заміну цієї сторони її правонаступником. ВГСУ зазначив також, що у справах про визнання боржника банкрутом процесуальне правонаступництво боржника неможливе [1].

Згідно зі ст.25 усі дії, вчинені в процесі до вступу правонаступника, є обов'язковими для нього в тому ступені, в якому вони були б обов'язковими для особи, що він замінив. правонаступництво можливе на будь-якій стадії судового процесу. Вважаємо, що ці положення можуть бути цілком застосовані до перегляду судового акту за нововиявленими обставинами, оскільки це також стадія господарського судового процесу.

Підставою процесуального правонаступництва може бути правонаступництво в матеріальному праві - уступка вимоги, перевід боргу, реорганізація юридичної особи чи смерть громадянина.

Щодо участі прокурора у даному виді провадження, то відповідно до ст.ст.91, 113 ГПК України, ст.ст. 36 і 37 Закону України «Про прокуратуру» формою представництва прокуратурою інтересів держави може бути внесення прокурором подання. Як зазначено у п.п. 2 і 8 роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 22 травня 2002 р. «Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам», право внесення подання на рішення, ухвали або постанови судів надається прокурору і заступнику прокурора в межах компетенції, незалежно від їхньої участі в розгляді справи в суді першої інстанції. Помічники прокурора, прокурори управлінь, відділів можуть вносити подання тільки по справах, у розгляді яких вони брали участь [2].

Але відповідно до ч.3 ст.2 ГПК України прокурор може звернутися до господарського суду лише в інтересах держави і у позовній заяві самостійно визначає, у чому полягає порушення інтересів держави та обґрунтовує

необхідність їх захисту, а також вказує орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах.

Так, згідно з рішенням від 8 квітня 1999 р. Конституційний Суд України констатував, що прокурори та їх заступники подають до господарського суду позов саме в інтересах держави, а не в інтересах підприємств, установ і організацій незалежно від їхньої підпорядкованості і форм власності. Під представництвом прокуратурою інтересів держави в господарському суді слід розуміти правовідносини, в яких прокурор, реалізуючи визначені Конституцією України і законами України повноваження, здійснює в суді процесуальні дії з метою захисту інтересів держави [3]. Тобто, участь прокурора в господарському судочинстві обумовлюється винятково захистом публічних інтересів.

При цьому недоречним бачиться обмеження кола суб'єктів лише сторонами та прокурором. На нашу думку, слід надати таке право також:

- 1) третім особам;
- 2) особам, не залученим до участі у справі судом при первісному розгляді справи, якщо господарський суд прийняв судовий акт, що впливає на їх права та обов'язки;
- 3) представникам сторін та осіб, вказаних у перших двох групах.

Такі особи в силу рішення суду стають процесуально заінтересованими особами і тому повинні мати процесуальні засоби захисту своїх матеріальних прав і у передбачених процесуальних формах ініціювати та брати участь у перегляді судових актів за нововиявленими обставинами.

Передумови формального характеру. Серед формальних передумов нами, зокрема, вказано дотримання форми і змісту заяви (подання). Хоча чинний ГПК України не встановлює обов'язкових вимог, за відсутності яких заяву (подання) може бути повернено, але зрозуміло, що без певних реквізитів та даних прийняття та розгляд такої заяви (подання) не представляється можливим. Зокрема, мова йде про вказівку на дату оскаржуваного судового акта та номер справи, назву господарського суду та прізвище судді, що прийняв первісне судові рішення, реквізити заявника та відповідача по справі та ін.

Таким чином, пропонується доповнити ГПК України окремою статтею з викладенням вимог до таких заяви чи подання та додатків до них.

Викладене вище, на жаль, ще не було об'єктом систематизованого дослідження інших авторів. При цьому систематизація передумов права на перегляд судових актів за нововиявленими обставинами представляється важливою, актуальною та потребує подальшої розробки.

Література

1. Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України: Роз'яснення Вищого господарського суду України від 18.09.1997 р. № 02-5/289 // Вісник Вищого арбітражного суду України.- 1998.- № 1. - С. 54-57.

2. Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам: Роз'яснення Президії Вищого господарського суду України від 22.05.2002 р. № 04-5/570 // Юридичний вісник України. - 2002. - № 30. - Ст. 24.

3. Рішення Конституційного Суду України по справі № 1-1/99 від 08.04.1999 р. (справа про представництво прокуратурою України інтересів

держави в арбітражному суді) // Офіційний вісник України.- 1999.- № 15.- Ст. 614.

УДК 338.268

Е. Г. Федоренко*

КЛЮЧЕВЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАК ОСНОВА ДЛЯ МОТИВАЦИИ ПЕРСОНАЛА

В статье определены основные этапы внедрения системы мотивации персонала на основе KPI, систематизированы важнейшие критерии действенных KPI, предложены способы установления целевых значений показателей и рассмотрены технологии стимулирования сотрудников на основании KPI.

Ключевые слова: ключевой показатель эффективности - KPI, мотивация, персонал, эффективность деятельности.

Целеполагание и стратегическое планирование являются важнейшими факторами успеха. Любая прямая короче ломаной - это аксиома геометрии, так и в бизнесе, если компания точно знает, что и в какие сроки хочет достичь, она достигнет этого быстрее и эффективней, чем та, которая полагается на ситуацию, интуицию и т.п.. Но для того, чтобы идеи и пожелания руководства стали целями компании, их необходимо формализовать. Кроме того, результат, который компания хочет достигнуть, должен быть измеримым. Для измерения и оценки деятельности компании используют ключевые показатели эффективности - небольшое количество показателей, позволяющих оценить степень достижения запланированных целей компании- [4, 264].

Начиная с 50-х годов XX ст. стала развиваться концепция «Управления по целям» (MBO), предложенная Питером Друкером [2]. MBO - это подход к управлению деятельностью, позволяющий руководству фокусироваться на достижимых целях и получать наилучший результат из имеющихся ресурсов. Перед каждым сотрудником должна быть поставлена конкретная задача, интегрированная в цели организации, определены способы оценки деятельности сотрудника. У Р. С. Каплана ключевые показатели эффективности являются основным инструментом Системы сбалансированных показателей, разработанной в 1990 г [1]. У. Эджерсон показатели эффективности для отслеживания оперативных процессов относит к панелям индикаторов, а показатели для отслеживания продвижения компании к тактическим и стратегическим целям - к сбалансированным системам показателей [5].

Большое количество публикаций и семинаров свидетельствуют об актуальности темы эффективности бизнеса. Но в то же время в настоящий момент на Украине достаточно мало организаций, успешно внедривших у себя систему повышения эффективности бизнеса на основе KPI, более того, многие компании занимаются внедрением таких систем не в первый раз, так как предыдущий опыт не принес желаемых результатов. Целью настоящего ис-

* аспирант кафедры экономики и управления Одесского национального университета им. И. И. Мечникова

© Е. Г. Федоренко, 2008